

که بگوییم که آنها که هستند از این اتفاق باید بگوییم که آنها که هستند  
فتنی این خواسته اند که این فتنه قائل ملکه باشد و بعد از آن ملکه می‌باشد  
نهشی از تصویب اسلام (۱)

درسی از قرآن درباره:

جناب آقای غفوری

## نهبستگی داخلی

## در اقبت در روابط خارجی

«الذين كفروا بعضهم أولياء بعض - الا»

«تفعلوه تكن فتنة في الأرض و فساد كبير»

سورة انفال

از شواهدی که از قرآن و گفتار پیغمبر ﷺ در دست استفاده

میشود که آنحضرت وضع امت خود یعنی مردمی را که بالام گرویده

بودند، بعد از رحلت خود پیش بینی می کرد، و گویا برای ایشان

روشن بود که در اثر طمعها و آرزوها دور و دراز پیروی از هوی

و هوش؛ درین امت انحرافاتی پیش خواهد آمد، و مسلمین که قاعده‌تاً

باداشتن برنامه بسیار منظم و متینی چون «قرآن کریم» می‌باشد از

همه ملل برتر باشند «وانتم الاعلون ان‌کنتم مؤمنین»، بعلت

همامحده در اجرای دقیق دستورات آن، گرفتار اختلاف داخلی از یک طرف، و در معرض نقشه‌های خائنانه دشمنان از طرف دیگر خواهند شد.

این مطلب بخوبی در قرآن منعکس است، و اینهمه تأکید که در آیات متعدد راجع به مراقبت در روابط بین مسلمین و یهود و نصاری شده است، پیش‌بینی روشنی است که از آن میتوان حدس زد که وضع مسلمین طوری خواهد شد که هر یک از آنها یا بعضی از آنان بجای دوستی با ملت خود بنحوی دست بسوی دیگران درازمیکنند، یادست حاجت و استمداد، یادست دوستی و پیمانهای گوناگون و از همه رسواتر آنها را بعنوان سرپرست و مشاور و محرم اسرار قراردادن!

چنانکه در قرآن آمده است:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آتَيْنَا لَكُمْ نِعْمَةً فَلَا تَنْهَاوُ عَنْهَا وَالَّذِينَ وَالنَّصَارَى اولِيَاءُ  
بعضِهِمْ اولِيَاءُ بَعْضٍ وَمَنْ يَتَوَلَّهُمْ فَإِنَّمَا مَا تَرْكُمْ إِنَّمَا لَهُ لَا يَرْهَدُ  
الْقَوْمُ الظَّالِمُونَ (۱) .

و سپس به بعضی مصلحت از دیشی‌ها که از بی ایمانی یا ضعف ایمان سرچشم میگیرد، اشاره میکند که: بعضی از مسلمین می‌گویند که اگر با آنها چنین روابطی برقرار نکنیم می‌ترسیم گرفتار یهانی پیدا کنیم

۱- ای مردم با ایمان! با بهود و نصاری یمان دوستی نبندید، گروهی از آنان یاران گروهی دیگر هستند، آنکه از بین شما بدوسنی (با سربستی) آنان تن در دهد خود نیز از آنان است، بط و ر مسلم خداوندستمکاران را هدایت نمیکنند.

ومورد حمله و تهاجم قرار گیریم ولذا چنان با سرعت رو به آنها می‌روند که گویا برای خود ابدآ شخصیتی قائل نیستند :  
**فَتَرَى الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرْضٌ يَسْأَلُونَ فِيهِمْ يَقُولُونَ**  
**نَخْشِيَ إِنْ تَصْبِيْنَا دَائِرَةً (۱)**

سپس قرآن بمسلمین گوشزد می‌فرماید : فریب کسانی را نخورید که شما و عقائدتان را بباد مسخره گرفته‌اند ولی در ظاهر باشما مطالب دل خوش کننده‌ای می‌گویند و دماز دوستی و پیمان و اتحاد و مودت باشما همین‌قند ، گمان نکنید که آنان راست می‌گویند . آنان منظور خاصی دارند ، بهزبان شماره‌اضنی نگه میدارند تمام مقاصد خودشان عمای شود ولی در موقع حساس شمارا تنها می‌گذارند ، بلکه در غیاب شما برای ایجاد اختلاف و هرج و هرج در میان شما نقشه‌ها طرح می‌کنند .

يرضونکم با فواهه‌هم و تأبی قلوبه‌هم (۲) . سپس ملت مسامان را بیم می‌دهد که بیگانگان رام‌حرم راز قرار ندهید : لاتخذ و ابطاله من دونکم آنان از هیچ مفسدہ‌ای در باره شما کوتاهی نخواهند کرد : لا یألونکم خبلا و از اینکه شما در رفع باشید آنان خوشحال‌اند : و دوا ماعنتم - ان تصبیکم سینه‌ی فرحا بهایها بلکه نقشه‌هایی برای ایجاد اختلاف در میان شما دارند ، اگر شما در گفتار آنان دقت کنید آثار

۱- پس می‌بینی کسانی را که غرض و مرض دارند بسرعت بسوی آنان مبروند ، می‌گویند می‌ترسم که گرفتاری و مصیبتی برای مان بیش آید .  
 ۲- شمارا با کلام خود راضی می‌کنند ولی دلهای آنان اباد ارد

دشمنی را از خلال کلمات آنان می‌توانید بباید ، ولی بدآنید که آنچه در  
فیت و نقشه‌های باطنی آنان است ، خیلی دامنه‌دار تر و بزرگتر است ،  
از آنچه تاکنون شما میدانید . قد بدلت البغضاء فی افواهه‌هم و ما  
تخفی صدوره‌هم اکبر وبالاخره خاطر نشان می‌کند که خداوند شما  
را با خبر می‌کند تا اگر عقل دارید تکلیف خود را بفهمید : قد بینا  
لکم الایات ان کنتم تعقلون یعنی اگر هنوز فریب حرفهای بی اساس  
سیاست‌های بیگانه‌را می‌خورید و خیال می‌کنید پیوند بایهود و نصاری  
برای شما مفید تر از استقلال یا پیوند با مسلمین دیگر است . این کار  
نشانه آن است که شما عقل درستی ندارید و یا از آن استفاده نکرده‌اید .  
و چون بعضی پیمانها که با بیگانگان منعقد می‌شود ، از آنجا  
که صلاح عمومی را در بر ندارد ، از طرف ملت اصیل مسلمان تصویب  
نمی‌شود و فقط یک عدد که خود را سرپرست مردم حساب می‌کند : روی  
صلاح شخصی و حفظ ریاست خود و یا بالاخره در اثر فشار بیگانگان  
اینگونه اعمال را می‌کند و در نتیجه تمام یا قسمی از نیروهای مردم و  
بودجه‌های اسلامی بمنظور اجرای بر نامه‌هایی که نتیجه‌اش صرفاً بنتع  
بیگانگان است صرف می‌شود .

قرآن درباره معرفی اینگونه خائنین می‌فرماید : و من یتو لهم  
منکم فانه هنرهم آنانکه دیگران را سرپرست خود قرار داده‌اند ، آنها  
خود بیگانه‌اند و از شما نیستند .

### وحدت جهانی

اینجا یادآوری یک نکته لازم بنتظر میرسد که مبادا کسی گمان

کند در اسلام بایک نژاد و تیره و دودمان خاصی مخالفت شده است و یا یکی از تعلیمات اسلامی بدین ساختن مسلمین به یکی از طوائف بشری بعنوان نژاد یا ملت خاص باشد؛ ابداً اینطور نیست. اسلام تمام مردم را مساوی می‌شمارد. از هر نژاد که باشند و ملاک برتری و امتیاز را فقط و فقط در تقوی و پاکدامنی میداند و تنها علم و ایمان را اساس ارزش انسانی می‌شمارد ان اکرمکم عند الله اتقاكم يرفع الله الذين آمنوا والذين اوتوا العلم درجات بلکه با این نظر که نژادی خود را برقرار دیگران بشمارد و یک نوع خودبینی و افراط در ملیت داشته باشد مخالفت می‌کند و باصطلاح غرور ناسیونالیستی را محاکوم می‌شارد ولذا نقشه‌های اسلامی برای ایجادیک برادری همگانی جهانی در سایه «توحید» که یگانه عامل وحدت نوع بشر است، می‌باشد.

اسلام می‌گوید: نباید دنیا را به قطعات جدا گانه تقسیم کرد و حکومت‌های تاریخی یا جغرافیائی تشکیل داد. مثلاً نباید گفت: مردمی که بین فلان دریا و فلان اقیانوس از جهت شمال و جنوب و مابین فلان کویر و فلان سلسله جبال از طرف مشرق و مغرب قراردارند تابع یک حکومت باشند. حال آن حکومت مطابق خواسته عموم آنها نیست نباشد. آنها محکوم به آن وضع اند!

یامثلاً مردمی که از نظر نژاد وحدتی دارند و سابقه تاریخی ممتدی دارند یک ملت محسوب می‌شوند، ولودر هر جای دنیاهم زندگی کنند

بلکه وحدت وحدت عقیده است و حکومت، حکومت فکر.

لذا کسیکه نقشه وحدت جهان را لرجح می‌کند باید عقیده‌ای را

پیشنهاد کند که بتواند در سایه آن هر دم را به برادری دعوت کند؛ و آن  
آن باوتنهای گانه پرستی و خدار اخالق و بزرگ دانستن و در مقابله هیچ قدر تی  
خبر قدرت حق خاضع نشدن می باشد.

اسلام همه را آزاد می داند و به هیچ کس اجازه نمی دهد هر دمیرا  
بازور یا نیز نگ اغفال کند و به نا حق ریاست نماید و عدالت را اولین  
شرط حکومت معرفی می کند: *ان الله يأمركم أن تؤذوا لا مانات الـ*  
*أهـلـهـاـ وـاـذـاـ حـكـمـتـمـ بـيـنـ النـاسـ انـ تـحـكـمـواـ بـالـعـدـلـ* (۱)

این یک بنامه بیدار باش برای مسلمین

حال این جریان را از نظر بیگانگان که چشم طمع به مسلمین و  
تشکیلات و سر زمین آنها دوخته اند حساب کنیم: آنها از طرفی حساب  
کرده و میکنند که یک جمعیت کثیر در حدود یک چهارم تمام سکنه زمین  
دیانت اسلام را پذیرفته اند که بسیاری از آنها از شروتهاي طبیعی سرشار  
بپره میندند. از طرفی دیگر اسلام مقرر ای دارد که میخواهد ما بین آنها  
پیوندی ناگستنی بوجود آورد و ضمناً وحدت این هلت ها با تقشهای  
خائناه اقتصادی آنها مناسب نیست آیا در این میان چه نقشهای طرح  
باید کرد؟

مثالی از نفت

مثال در مورد منابع سوخت نفتی که امروزه برای گردش صنایع  
جدید و بکار اند اختن کارخانه ها و وسائل حمل و نقل هوایی و دریائی و

۱ - خداوند بشما فرمان میدهد که امانتهای رضاخباش دد کنید و  
هنگامیکه بین مردم حکومت میکنید با عدالت حکم کنید.

مثالی از نفت

-۴۳-

زمینی محرک اصلی است و اثر فوق العاده‌ای در جهات مختلف علمی و صنعتی و اقتصادی و سیاسی دارد.

کویت - عربستان - ایران - عراق - اندونزی به ترتیب در حال حاضر رتبه چهارم - پنجم - ششم - هفتم و نهم را حائزند. یعنی در هر ۲۴ ساعت از چاههای نفت کویت بیش از یک میلیون و دویست هزار بشکه یعنی حدود ۲۰۰ میلیون لیتر نفت استخراج می‌شود.

در عربستان در همین حدود، قدری کمتر یعنی روزی در حدود یک میلیون و صد و هشتاد هزار بشکه نفت خام بیرون می‌آید. و در ایران طبق آمار سال ۱۳۳۹ تنها از معادن نفت جنوب روزی یک میلیون و پنجاه هزار بشکه نفت خام استخراج می‌شود، ولی طبق گزارش‌های اخیر به یک میلیون و پانصد هزار بشکه رسیده است. تنها از یک چاه آغازی روزانه هشتاد هزار بشکه نفت خام بیرون می‌آید و علاوه بر آن روزانه در حدود صد هزار بشکه نیز از چاههای نفت قم بیرون می‌آید.

در عراق و اندونزی هم همینطور با اندکی تفاوت.

خوب حالا یک مملکت صنعتی که در گوشه فلان قاره قرار گرفته است، نیروی دریائی مجهزی دارد، کارخانه‌های عظیمی در آن بر پاست، و پنجاه درصد سوخت نفتی خود را باید مثلاً از کویت تهیه کند، آیا می‌تواند در امور آنجا بی‌طرف باشد که اگر قدرت حکومت بدست کسانی افتاد که با صدور نفت با آنجا موافقت نکردند، بگوید خوب مانعی ندارد. مردم حقوقی دارندو آزادند آیا او نقشه‌های خائنانه وسیعی طرح نمی‌کند تا بتواند وضع موجود

را ادامه دهد؟ و یا مثلاً ۱۲ درصد دیگر احتیاجات نفتی خود را از عراق هی برد، آیا نظارت دقیق بوضع آنچا ندارد؟ و همینطور روزهورد بقیه احتیاج خود که از ایران و سایر جاها تأمین میکند...

خوب، در نظر رهبران آن کشور صنعتی که خود منابع نفتی ندارد ولی اینمه مصرف نفت و بنزین دارد چه باید کرد؟ آیا اگر یک اتحادیه ای میان کشورهای نفت خیز بوجود آید و اینها بشیستند و نقشهٔ صحیح تری برای پیشرفت کارخود پیدا کنند و نتیجه آن نقشه این باشد که جلوی لوله‌های نفت که به‌فلان کشور میرفت بسته شود آیا او باحترام آزادی نوع بشر آرام می‌نشیند و می‌رود فکر دیگری برای خود می‌کند، و بخصوص وقتی بداند که تعلیمات خاصی وجود دارد که هر دم این نواحی مختلف را که دست سیاست‌های بیگانه آنها را از هم جدا کرده است، و سر زمینهای بزرگ آنان را به قطعات کوچک تجزیه تموده اند، اگنون این تعلیمات دینی می‌خواهد بایک رشته محکمی آنها را به یکدیگر پیوند دهد، آیا او می‌گذارد این تعلیمات با کمال متناسب اجرا شود؟ هر گزنه تلاش میکند. اختلافات مذهبی بنام شیعه و سنتی راه اندازد. برادر کشی ایجاد کند، بین ملت و رهبران آنها فاصله‌های عمیق بوجود آورد اداری و بازاری، روشنگر و مرتع و نظائر آن درست کند، وبالاخره همراه ایجان یکدیگر اندازد تا خود در این میان آسوده خاطر بماند، حالا اگر چند دولت قوی بیگانه در این کار باهم توافق کنند، در آن صورت چه خواهد شد، آن وقت همان کاری خواهد شد که

نمونه‌اش را در بسیاری از ممالک اسلامی و بخصوص بعضی از آنها می‌بینیم.

اگر نون مناسب است بدیاد سفارش پیغمبر محترم اسلام بیافتدیم که از اواخر عمر خود در حضور بزرگان قوم اعلان عمومی کرد: که **اذا التبتت عليكم الفتن كالمليل المظلم فعليكم بالقرآن-زمانی** که فتنه‌ها مانند شب تاریخ بشماروی آورد بر شما بادیه قرآن.

خوب، دیگر فتنه از این بیشتر که میان ممالک اسلامی اینهمه تفرقه افزاده است و دست اجانب اینهمه باز شده و دستورات اسلامی آنطور که باید اجرا نمی‌شود، اجتماعات و حدود و مقررات اسلامی که بمنتظر چلوگیری از بروز جنایات وضع شده است تعطیل گردیده و زر و زور بدت غیر اهلش افتاده است؛ سطح معلومات این قدر پائین رفته است و سطح تجمل پرستی و بدیغی میان طبقات اینهمه اوج گرفته است.

#### تنهای راه چاره

اینجا همان آیه‌ایرا که در ابتدای مقاله یاد آوری شد تکرار می‌کنیم و مردم مسلمان و بخصوص دانشمندان و متفکرین و هیران قوم را بتدبر در معنای آن بادر نظر گرفتن وضع حاضر مسلمین در تمام نواحی جهان، دعوت می‌نماییم:

**الذين كفروا بعضاً منهم أولياء بعض - الا تفعلوه تكن فتنه في الأرض وفساد كبير .**

در ابتدای این آیه یاد آوری می‌شود که آنها که کافرندو قیپ مخالف مسلمین را تشکیل می‌دهند در یک هدف با یکدیگر متحدند و

در راه آن تشریک مساعی می کنند و آن ایجاد اختلاف در بین مسلمین است، تا به هر وسیله ای که ممکن است در آنها ایجاد ضعف نمایند و نگذارند متعدد باشند و کارهای موثر انجام دهند، آنان بایکدیگر پیمانهای دوستی می بندند و در راه هدف مشترکشان هم آهنگی می کنند.

در تفسیر مجمع البيان کلمه «ولی» را در این آیه که جمع آن «ولیا» است اینطور معنی می کند: **الولی هو المختص بالعقد على النصرة في وقت الحاجة** یعنی وای کسی است که با او بیمان کمک و یاری بسته می شود که در موقع حاجت (یعنی آنگاه که مورد هجوم قرار بگیرد) با او مساعدت شود. بعبارت ساده‌تر همین پیمانهای تدافعی که دولتهای مختلف با یکدیگر می بندند. **بنا بر این در این آیه بیان می شود که کافران در موقع مقتضی با هم می سازند و نقشه های مشترکی در مورد شماردارند. ان لاتفعوا تکن فتنة في الأرض و فساد كثيراً** اگر آن دستور را که بشما مسلمین داده شده است بجا نیاورید، دور روی زمین فتنه برپا خواهد شد و فساد بزرگی روی خواهد داد.

در تفسیر تبیان و مجمع البيان اینطور توضیح میدهد: **ان لا تفعرواها امرتم به من التناصر و التعاون و التبرأ من الكفار** یعنی اگر آنچه را بشما امر شده است در مورد یاری و معاونت یکدیگر و همکاری شما مسلمین با یکدیگر و یاری هر یک دیگری را در موقع حاجت، انجام دهید و از آنها که دشمن دین شما در آن صورت خواهد شد. آن وقت همان کاری خواهد شد که

و مخالف با عقاید حقیقی باشند و راه باطل را می پیمایند احتیاط کنید  
و شبکه و فریفته آنها نشوید، در این صورت تکن فتنه فی الارض  
و فساد کمیز . در روی زمین فتنه و فساد بزرگی روی خواهد داد .  
تفسیر فخر رازی در توضیح این آیه مینویسد :

ان المسلمين لو اختلطوا بالكافار فی زمان ضعف المسلمين و قلة  
عدهم و زمان قوة الكفار و كثرة عدهم ، ربما صارت تلك  
المخالطة سببا لالتلاق المسلم بالكافر . . . ان المسلمين  
لو كانوا متفرقين لم يظهر هنهم جمع عظيم فيصير ذلك سببا  
لجرأة الكفار عليهم .

اگر مسلمین با کفار در موقعیکه هستمنها ضعیفند و عدد آنها  
کم است و کفار نیرومندند و عدهشان بسیار است : بیامین ند  
؛ بسا این آمیزش باعث پیوستن مسلمان به کافر میشود . . .  
و بالآخره هیگوید : اگر مسلمین متفرق و پراکنده باشند  
(مثل وضع امروز آنها که هر یک دوستی جدا گانه تشکیل  
داده و بدینه هائی نسبت بیکد یگر دارند و در بعضی از  
آنها نیز فاصله هائی بین دولت و ملت وجود دارد در حقیقت  
باید گفت رؤسای آنها از دستورات اسلام بهره ای ندارند و  
یا آنرا بکار نمی بندند ) و در نتیجه از آنها جامعه عظیمه تشکیل  
نمی شود و این تفرقه و پراکندگی و سیله خوبی برای سوء  
استفاده های بیگانگان و جرأت آنها برای اقدامات خصمانه  
در مورد هر یک از آنان خواهد شد .

بطور خلاصه این یک اعلان بیدار باشی برای دولتها و ملت‌های  
اسلامی است که بیانندو دوریکدیگر جمیع شوند، پایکدیگر همکاری  
ومعاونت کنند، در مقابل نقشه دیگران که هر چند یکبار پایکی از آنها  
دست و پنجه نرم می‌کنند و دیگران هم همینطور ساکث می‌نشینند؛  
قرآن دستور میدهد، شما هم باید پیمانهای دوستی و همکاری داشته باشید  
واگر جمعیتی از برادران دینی شما یاری خواست او را یاری کنید:

ان استنصروكم فی الدین فعلىکم النصر

باز در مقام احترام به تعهد و باند بودن به تعهدات قبلی یک‌مورد را استثنای کند که اگر قبلاً با مردمی پیمان بسته اید و اکنون از شما برای حمله باویاری می‌خواهند، در این مورد نباید پیمان قبلی خود را زیر پا بگذارید و البته معلوم است در پیمانها باید خیلی دقیق بود که گاهی باین گونه بنست نرسد و مسلمین را از انجام مقاصد اسلامی بازندارد.  
اکنون بار دیگر آیات آخر سوره انفال را بادقت بیشتری با یکدیگر می‌خوانیم و در آن تدبیری کنیم تا به بیان این آید چه دستور العملی برای امروز ممل اسلامی بیان می‌کنند،

ان الذين آمنوا و هاجروا و جاهدوا باموالهم و انفسهم  
فی سبیل الله و الذين آنوا و نصروا أولئک بعضهم اولیاء بعض  
والذین آمنوا ولم يهاجروا مالکم من ولا ينتمی هن شیء حتى  
ي هاجروا و ان استنصروكم فی الدین فعلىکم النصر الاعلى قوم  
بینکم و بینهم عیشاق والله بما تعملون بصیر و الذين کفر و بعضهم

وليا، بعض الاتفعلوه تكون فتنة في الأرض وفساد كبير

آنانکه ایمان آوردن و هجرت کردند و در راه خدا با جان و مال خود جهاد کردند و آنانکه (مسلمانهای بی پناه را) جای دادند و باری کردند، گروهی از آنان دوستان گروهی دیگر هستند و آنها که ایمان آوردن و هجرت نکردند لازم نیست که با آنان دوستی و پیمان داشته باشید و اگر از نظر دینی "از شما یاری خواستند باید آنانرا یاری کنید، مگر نسبت به آنانکه بین شما و آنها پیمانی بوده است. و خداوند با آنچه می‌کنید بینا است. و آنانکه کافر شدند گروهی از آنان یاران وهم پیمانان گروهی دگرند. اگر آنچه را که گفتم انجام ندهید فتنه و فساد عظیمه در زمین برپا خواهد شد ..